

IDŐKAPSZULÁK

Évtizedek porát magukba szívó akták, roskadásiig megrakott polcok, mennyezetig tornyosuló kartondobozok töltötték meg a helyiséget. A sarkokban sötét pókhálók lógtak, lakóikat régóta nem háborgatta senki. A pókok ijedten rebbentek szét, amikor a kitárt ajtón a külvilág fényes és hangos ingerei, és egy tucatnyi munkás tódult be.

Egyik erős testalkatú, ötvenes éveiben járó férfi egy alkalmi pódiummá avanszált irattömbre pattant, és hangzatos szónoklatba kezdett:

- Valami nagy-nagy tüzet kéne rakni, /Hogy melegednének az emberek– szavalt a színlelt pátosszal, miközben homlokáról törölgette a lecsorduló verejtékcseppeket.

A körülötte lévők tapsal és kitörő nevetéssel díjazták a produkciót.

- Az utódaink azt hiszik majd, hogy a mi nemzedékünk komplett idiótákból állt, hogy ennyi papírt felhalmoztunk - folytatta prózában a mondandóját a többiek sűrű helyeslése közepette.

- Emlékszem, hogy kezdetben még két szál kézzel kitöltött lap elegendő volt, hogy évekre megállapítsuk egy embernek a munkánélküli segélyét, és a legtöbb iratot csak bemutatták, nem másolgattuk a papírokat, mert nem is volt mivel. Ma bezeg mindenhez testes aktákat gyártunk.

A fiatalok hitetlenkedve hallgatták a múltidézt. „Fénymásolóitok se voltak?” „Csak bemutatták az iratokat és úgy hoztatok döntéseket?”

- Elvégre esküt tett tisztviselők vagyunk, miért kellene minden kimondott szót írásokkal, kézjegyekkel, bélyegzőkkel megpecsételni? – tette fel költői kérdését a férfi.

Az utóbbi okfejtésre már nem igazán figyeltek. Az Ákr.-en edzett ifjak valószínűleg nem is értették volna tapasztalt kollégájuk magyarázatát. Munkához láttak, egymás után bontották le az iratfalakat. Az egyik sarokban egy szekrény megadta magát az enyészetnek. Miután többé nem tartották meg az iratoszlopok, összeroskadtt, és darabjaira esett szét.

A rakodó férfiak épp, hogy el tudtak ugrani előle. Mindenki fáradt és bosszús volt.

Ahogy a keletkezett porfelhő eloszlott, megakadt a szemük egy tárgyon, ami egyszerre felcsigázta az érdeklődésüket. A szekrény mélye egy diófából készült, mives fémverettel díszített ládikót rejtett, amelyet az ember kincskereső kalandfilmekben láthat. Kíváncsian forgatták.

Az egyik oldalán a régi faipari vállalat logója szerepelt, alatta egy réztábla, mely szerint a cég ajándékozta a ládát a munkaügyi központ helyi hivatalának.

Az alján is találtak írást, egy 1991-es keltezésű oklevél-félét. Egy frissen alapvizsgázott fiú rögtön megjegyezte, hogy ez a dátum a foglalkoztatási törvény, és a munkaügyi szervezet születésének az éve.

„Lehet, hogy akkor még az egész évi irattermésük belefért ebbe a ládába” – folytatta a társa, megjegyzésével elismerő derűtséget keltve.

Nehezen tudták kislabizálni az alapítók elhalványult kézjegyeit, amelyek között azért akadtak ismerősek is. A verselő férfi aláírása is szerepelt a listán, így sürgetve hívták oda.

Meglepődött, mikor kezébe vette az írást, az arcán öröm és elfogódottság volt látható. Lassan, a múltbeli emlékei közt kutatva, elgondolkodva szólalt meg:

- Ezt még az első főnököm találta ki. Mind fiatalok voltunk, újak egy új munkahelyen. Leíratta velünk az akkori vágyainkat. Előre megmondta, hogy évek múltán jó lesz majd visszanézni a kezdetekre. A láda az irodájában volt. Miután végleg eltávozott, a hivatal meg sokszor költözködött, ez a doboz eltűnt a szemünk elől. Hogy is feledkezhettünk meg róla?

Mindenki csendben állt. Érezték a pillanat varázsát. Kezükből tartották a múlt megtestesült üzenetét, mintha az időutazás kapuja tárult volna fel.

Szentségtörés lett volna, ha ott rögtön, pillanatnyi kíváncsiságuktól vezérelve törik fel a zárat.

A tarisznyás bulira rengeteg sós és édes, savanyú és kesernyés ízt hordtak össze ételekben és történetekben egyaránt. Sokan megjelentek az eltelt harminc év alatt hosszabb-rövidebb ideig itt dolgozó

munkatársak közül. A nyugdíjasok különösen boldogan jöttek, mert amúgy a cég számára ők megszűntek létezni, hozzászoktak már, hogy se ünnepekkor, se máskor nem keresik őket.

Akárcsak az iskolai találkozókra, lelkesen köszöntötték egymást, azután sor került a találkozó fénypontjára is, a kincsesláda felnyitására.

Régi emléktárgyak, dossziéba rendezett gyűjtemények, és egy csomó névre szóló boríték került elő. A láda oldalához simult egy nagyméretű fényképalbum, azt lapozták fel először.

A nyitó oldalon egy tablókép volt látható, aminek eredeti változata éveken át függött a hivatal ügyfélterében, „Önökért dolgozunk” felirattal. Akkoriban erősen megosztotta a csapatot, néhányan szerették, mások utálták, de most legalább mindenki örült neki.

„30 évvel ezelőtt mennyivel szebbek és fiatalabbak voltunk!” –jegyezte meg valaki, amire sokan kellő öniróniával reagáltak.

„Most legalább az autóinkról mondható el, hogy szebbek és fiatalabbak lettek” – mondta egy ősz hajú férfi, amikor egy régi csoportképre bökött. - Emlékeztek erre az öreg Trabantra, amivel az első kirándulásunkra mentünk?”

„...elromlott az ablaktörölője” „...és persze rögtön zuhogni kezdett az eső” „...és én vezetés közben lekaptam a pólómat, azzal törölgettem az ablakot” „... és félpucéran, vacogó fogakkal mutatkoztál be a szállásadónak...”

Olyan önfeledt vidámsággal idézték fel a kívülállók számára jelentéktelennek tűnő sztorikat, mintha egy másik időburokba kerültek volna, ahol a valamikor átélt események a beavatottak számára újra megelevenednek.

Az album következő lapjain nevezetes munkahelyi tömegrendezvények képei sorakoztak. Állásbörzék, pályaválasztási vásárok, foglalkoztatási kiállítások pillanatképei. „Hihetetlen, hogy mindezt a napi munkánk mellett csináltuk!” „Szegény kisfiam mindig az elsőnek érkezett az oviba, és az utolsóként távozott.”

Ezeket az oldalakat hamar átlapozták, ahogy a nehéz dolgokkal szoktak bánni, amiken jobb gyorsan túlesni. A folytatásban kivágott újságcikkek gyűjteménye volt látható. Egy kilencvenes években íródott tudósítás fotóján kígyózó sor állt a hivatal bejárata előtt. „Úr isten! Ez az alkalmi könyves időszak.” „Még álmomban is a beragasztott bélyegeket számoltam!” „Emlékszem, pezsgőt bontottunk, amikor megszüntették a kis kék könyveket!” „Na, erre mondják, hogy előre ittunk a medve bőrére, nem gondoltuk, hogy az utódja még durvább lesz!” Mindenkinek volt valami emléke a „hőskorról”. Ahogy sorolták, újra felidéztek a munka izgalmát, az átélt nehézségeket, a sikerek és az ünneplések örömeit.

Az utolsó oldalak a közösségi élet napos oldalát mutatták be. Vidám arcokkal koszorúzott terített asztalok, évszázadi ünnepségek, közös kirándulások fényképei következtek. Egy nyugdíjas búcsúztatón készült csoportkép kézzel kézzel járt, láthatóan sokat jelentett a társaságnak. Mindenkinek volt valami megjegyzése. Érzelmes, nosztalgiával átítatott, és derűs hangulatpercek váltakoztak. A terem zsongásába hirtelen pillanatnyi csend állt be, amit valaki kihasználta, és ünnepélyes hangsúllyal idézte fel a kép alatti aranybetűs feliratot: „Kell egy csapat!” Más meg megjegyezte: „Angyal szállt el felettünk.”

A legnagyobb várakozással persze a saját levelüket vették kézbe, amit évtizedekkel ezelőtt adtak fel maguknak az idő postáján.

- *Mit remélsz ettől a munkahelytől?* - olvasták az első kérdést, utána jöttek a válaszok:

„Biztos jövedelmet!” „Évente emelkedő bért, rendszeres egyéb juttatásokat.”

„Hát az utóbbi években csak a vérnyomásunk emelkedett, de az legalább rendszeresen!” – vágott közbe valaki, és ezen mindannyian jót nevettek, olyan „sírva vigad a magyar” módon.

Akadt pár naiva, akik egykori válaszukkal magasra dobták a labdát a poéngyártók előtt.

Egy pedagógus József Attilát idézte: „én egész népem fogom/ nem középiskolás fokon taní-tani”. Egy másik idealista a munkaügyi központokban látta a garanciáját annak, hogy minden törvényes és igazságos alapon működik majd a jövőben.

Röpködtek a vicces megjegyzések, a jókedv a tetőfokára hágott. Jött az új körkérdés:

- *Milyennek képzeled az életedet és saját magadat harminc év múlva?*

Egy férfi kissé feszenge olvasta a saját választát, amiben nagy dilemmájáról írt. Ezen a munkahelyen ismert meg egyszerre két lányt, akik közül nem tudott választani.

Mára ismerte mindenki a történetét. Végül mindkét nőt feleségül vette, az egyiket még akkor, a másikat húsz évvel később.

A többség boldog családot, értelmes munkát remélt, utazásról, szép házról, új autóról álmodozott. Most elmondták, hol tartanak. Érdeklődéssel hallgatták egymást. Egy 50-es nő zárta a kört.

- Jól emlékszem arra a napra, amikor először tettem be ide a lábam szorongó munkanélküliségként, tucatnyi elutasítással a hátam mögött. Hálásan gondolok azokra, akik akkor itt fogadtak. Munkát ajánlottak, ötleteket adtak az állásinterjúhoz, és szurkoltak nekem. Ma már mosolygok rajta, hogy a legjobban a számítógéptől félttem, és hittem is, nem is, amikor azzal nyugtattak, hogy a billentyűzeten sokkal könnyebb eligazodni, mint a jog paragrafusain. Az informatikát egy volt tanítványomtól tanulgattam, akit én írásra, olvasásra oktattam valamikor. Hát ilyen kicsi a világ! Aki ide kerül, sokáig a többiek segítségére van utalva, amíg minden területhez megszerzi a szükséges szakértelmet. Magam is átéltem a munkanélküliség gyötrelmeit, ezért tudom, hogy mit éreznek, mit várnak tőlem a hozzám forduló emberek. Örömet okoz, ha tudok segíteni másokon. Szeretem a munkámat. Bocsi, hogy most egy kicsit szirupos leszek, de muszáj kimondanom, hogy a jó csillagom vezetett erre a helyre, mert bónuszként a legjobb barátaimat is itt ismertem meg.

Erre a többieken is eluralkodott a szentimentális hangulat. „Hát az biztos, hogy jól megvoltunk.” „Az a titok, hogy annyi munkánk volt mindig, hogy nem értünk rá civakodni.” „Itt aztán sosem kellett nagyítóval keresni a segítségre szorulókat.” „Sok vállalkozás se tartana itt a foglalkoztatási támogatások nélkül.” „...amire sokszor rá kellett beszélni őket.” „...meg könyörögni nekik, hogy ugyan hozzák már be a határidős dolgaikat!” „Azért valljuk be őszintén, azt a temérdek papírt nem is egyszerű kitölteni!”

- Na, helyben vagyunk! Az iratok! - a főszervező férfi váratlanul kirobbanó indulattal szakította meg a társalgás menetét. - A bürokrácia se kevesebb, se hasznosabb, se életszerűbb, se értelmesebb nem lett. Sőt, ha már csak hallom, hogy az adminisztráció csökkentését tervezik, égnek áll a hajam, mert tudom, hogy a vége még egy újabb papír, még egy aláírás, még egy nyilatkozat lesz, én meg százévesen is hurcolászhatom a papírhegyeket!

„Ugyan, hagyd most ezt!” „Ha nem pakoltatok volna át az irattárat, nem találtatok volna rá a kincsesládára.” „... és akkor most nem lennénk együtt” – terelték vissza a beszélgetést kellemesebb témákra. Nem volt nehéz, mert éppen a régi mikulás-ünnepségek fényképei kerültek elő. Azóta rég felnőtt gyerekeik angyalarcú fotóiban gyönyörködhetnek. A modern technikának köszönhetően instagram oldalakon követhették, hogy a gyerkőcökből milyen felnőttek váltak.

Sok értelmes tekintetű, szép és boldog fiatal láthattak, és az ifjúság varázsa mindenkit elbűvölt.

Az arcokon a megszépült múlt, a jelen glóriája, és a jövő reményének fénye ragyogott.

A nosztalgiaidélután híre bejárta az irodaház minden szintjét. Akik ott voltak, büszkén meséltek róla, akik nem vettek részt, irigy kíváncsisággal érdeklődtek a kincsesláda sorsáról. Abban mind megegyeztek, hogy az értékes emlékeket át kell menteni a következő évtizedekre, és ki kell bővíteni a jelen üzeneteivel is. Gyakori beszédtema lett, hogy mit tegyenek a ládába.

A József Attila-versből idéző férfi ragaszkodott hozzá, hogy az ő fotója legyen az első. A zsűfólásig megtelt archívum volt látható rajta, a kép címe: Irattár- 2021. Alatta üzenet: Remélem, a papírhegyek nem nőnek már a ti időtökben, de ha mégis, akkor a legfőbb dolgotok, hogy változtassatok!

A ládába a jelenlegi munkához kapcsolódó tárgyi emlékek, a nevezetes találkozóról készült beszámolók, és egy méretes csoportkép került, amin a hivatal dolgozói láthatók. A kép alatt aranybetűs felirat áll:

„Kell egy csapat!”